

İrem ÇELİK
Araştırma Görevlisi

SENDİKAL ÖRGÜTLENMEDE İŞKOLUNUN BELİRLENMESİ

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	VII
ÖNSÖZ.....	IX
İÇİNDEKİLER	XI
KISALTMALAR	XVII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞKOLU KAVRAMI VE İŞKOLUNUN ÖNEMİ

I. KAVRAM OLARAK “İŞKOLU”	3
A. Tanımı.....	3
B. İşkollarının Sayısının ve Adlarının Kanunla Belirlenmesi	5
1. Mülga 274 sayılı Kanun Döneminde	6
2. Mülga 2821 sayılı Kanun Döneminde.....	8
3. 6356 sayılı Kanun Döneminde.....	10
C. İşkollarına Dahil Olan İşlerin Yönetmelikle Belirlenmesi.....	12
II. İŞKOLLARINA DAHİL OLAN İŞLERİN BELİRLENMESİNİN ESASLARI	18
A. NACE Rev.2-Altılı Ekonomik Faaliyet Sınıflaması ve Sınıflamanın İşkolunun Belirlenmesindeki Rolü.....	19

1. Avrupa Birliđi Ülkeleri Açısından	20
2. Ülkemiz Açısından.....	22
a. Vergi Dairesi	24
b. Sosyal Güvenlik Kurumu	27
(1) Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliđi Açısından	27
i. İşkolu Kodu ve İşkolu Kodunun Belirlenmesi	27
ii. İşkolu Koduna İtiraz	29
(2) İş Sağlığı ve Güvenliđi Kanunu Açısından	31
c. Ticaret Odası	34
d. Esnaf ve Sanatkârlar Odası Bakımından.....	36
B. Uygulamada Bir İşyerinin Kodunun Belirlenmesi ve Kurumlar Arasındaki Durum	37
C. NACE Rev.2-Altılı Ekonomik Faaliyet Sınıflaması ve İşkolları Yönetmeliđi Arasındaki Farklılıklar	39
1. Belirlenen İşkolları Sayısı Bakımından Farklılık.....	40
2. Belirlenen İşkollarının İçeriği Bakımından Farklılık.....	41
3. İşkollarının Belirlenme Esasları Bakımından Farklılık	54
4. Uygulamada Ortaya Çıkan ve Çıkabilecek Sorunlar ile Çözüm Önerisi.....	59
III. İŞKOLUNUN ÖNEMİ.....	68
A. Sendikaların Kuruluşu Açısından	68
1. Genel Olarak Sendikal Örgütlenme Türleri	68
a. Meslek Esasına Göre Sendikalaşma	69
b. İşyeri Esasına Göre Sendikalaşma.....	69
c. İşkoluna Esasına Göre Sendikalaşma	70
2. Türk Hukuku'nda Sendikaların Kuruluşu Açısından	71
a. Mülga 274 Sayılı Kanun Döneminde.....	71
b. Mülga 2821 Sayılı Kanun Döneminde	74
c. 6356 Sayılı Kanun Döneminde	78
(1) Kural: İşkolu Esasına Göre Sendikalaşma	78
(2) İstisna: Kamu İşveren Sendikaları.....	83
B. Sendika Üyeliđi Açısından	86

1. Sendika Üyeliğinin Kazanılması Açısından	86
2. Sendika Üyeliğinin Sona Ermesi Açısından	90
C. Sendikanın Faaliyet Alanı Açısından	92
D. Toplu İş Sözleşmesi Ehliyeti Açısından	93
E. Toplu İş Sözleşmesi Düzeyi Açısından.....	94
F. Toplu İş Sözleşmesi Türleri Açısından.....	96
G. Toplu İş Sözleşmesi Yetkisi Açısından	98
H. 6356 Sayılı Kanun Kapsamında Görevli Makamın ve Yetkili Mahkemenin Belirlenmesi Açısından.....	100

İKİNCİ BÖLÜM

İŞKOLUNUN BELİRLENMESİNDE ESAS ALINACAK ÖLÇÜTLER

I. İŞKOLUNUN BELİRLENMESİNDE "İŞYERİ" ESAS BİRİMİNİN DİKKATE ALINMASI.....	103
A. İşyeri Kavramı.....	105
B. İşyerinin Kapsamındaki Yerler	108
1. İşyerine Bağlı Yerler	108
a. Hukuki Bakımdan Bağlılık	111
b. Nitelik Yönünden Bağlılık.....	112
c. Yönetim Bakımından Bağlılık.....	113
2. Eklentiler	118
3. Araçlar	119
C. İşletme Kavramı ve İşletme Kavramının İşyeri Kavramı ile Ortak ve Farklı Noktaları	121
D. Uygulamada İşkolunun Belirlenmesinde Üretim Birimi ile İrtibat Bürosu, Genel Müdürlük, Satış Ofisi Gibi Yerler Arasındaki İlişki	125
E. Aynı Tüzel Kişiliğe Ait İşyerlerinde Farklı İşkolu Tespiti Yapılması (Parçalı Tespit).....	132

II. İŞKOLUNUN BELİRLENMESİNDE İŞYERİNDE YÜRÜTÜLEN “ASIL İŞ”İN DİKKATE ALINMASI.....	136
A. Asıl İş ve Yardımcı İş Kavramı	137
B. Asıl İşin Belirlenmesinde Başvurulabilecek Ölçütler.....	143
III. ALT İŞVERENİN İŞKOLUNUN BELİRLENMESİ.....	148
A. Alt İşveren Kavramı.....	148
B. Alt İşverenin İşkolunun Asıl İşverenin İşkolundan Bağımsız Olarak Belirlenmesi	154
C. Muvazaalı Alt İşverenlik İlişkisinde İşkolunun Belirlenmesi....	160

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İŞKOLU TESPİT USULÜ VE İŞYERİNİN DAHİL OLDUĞU İŞKOLUNUN DEĞİŞMESİ

I. GENEL OLARAK	163
II. İŞYERİNİN TESCİLİ	164
A. İşyerinin Tescili Yükümlülüğü	164
B. İşyerinin Tescili Sırasında İşkolu Kodunun Belirlenmesi	167
III. İŞKOLUNUN BAKANLIKÇA TESPİTİ.....	167
A. İşkolu Tespitinin Bakanlık Tarafından Başvuru Üzerine Yapılması	167
B. İşkolu Tespitine Yetkili Makam.....	169
C. İşkolu Tespit Talebinde Bulunma Zamanı	173
D. İşkolu Tespit Talebinde Bulunabilecekler: “İlgililer”	177
E. Bakanlığın İşkolu Tespit Kararı Vermesi.....	178
IV. İŞKOLU TESPİTİNE İTİRAZ DAVASI.....	180
A. İşkolu Tespitine İtiraz Edebilme Ön Şartı: “Bakanlığın İşkolu Tespit Kararı”	180
B. İşkolu Tespitinde Dava Açma Süresi.....	182
C. İşkolu Tespitine İtiraz Davasının Tarafları	182
D. İşkolu Tespitine İtiraz Davasında Görevli ve Yetkili Mahkeme	185

E. Mahkeme Kararı.....	187
F. Mahkeme Kararına Karşı Başvurulabilecek Yargı Yolları.....	189
G. İşkolu Tespitine İlişkin Hükümlerin Kamu Düzenine İlişkin Olması.....	191
V. İŞKOLU TESPİTİ VE BEKLETİCİ MESELE OLUP OLMAMA SORUNU	196
A. Mülga 2821 ve 2822 Sayılı Kanunlar Döneminde	196
B. 6356 Sayılı Kanun Döneminde.....	197
1. Toplu İş Sözleşmesi Türleri Açısından Yaklaşımlar.....	202
a. İşletme Toplu İş Sözleşmeleri Dışındaki Toplu İş Sözleşmeleri Açısından	204
b. İşletme Toplu İş Sözleşmeleri Açısından	205
(1) Yargıtay Uygulaması.....	207
(2) Değerlendirme	214
VI. İŞYERİNİN DAHİL OLDUĞU İŞKOLUNUN DEĞİŞMESİ VE HUKUKİ SONUÇLARI	219
A. İşyerinin Dahil Olduğu İşkolunun Değişmesi ve Bildirim Yükümlülüğü.....	219
B. İşkolu Değişikliğinin Hukuksal Sonuçları.....	220
1. Mülga 2822 Sayılı Kanun Döneminde.....	221
2. 6356 Sayılı Kanun Döneminde.....	223
a. İşkolu Değişikliğinin Toplu İş Sözleşmesine Etkisi.....	223
b. İşkolu Değişikliğinin Sendika Üyeliğine Etkisi.....	225
SONUÇ	229
KAYNAKÇA.....	241